

Parterapi med et barneperspektiv i familier med vold i nære relasjoner

Jon Middelborg, psykologspesialist
Dimitrij Samoilow, psykologspesialist

Utfordringen

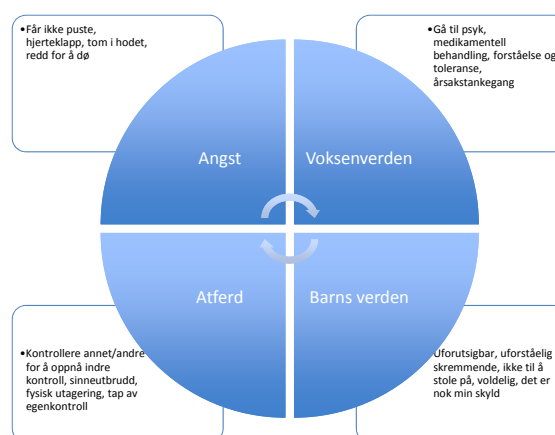
- Studier både i Norge og internasjonalt tyder på at terapeuter ikke er gode nok til å oppdage vold i nære relasjoner
- Når vi oppdager vold, mangler vi gode metoder til å arbeide med dette
- Postmodernistiske og individualpsykologiske terapiformer vil ofte overlate problemdefinisjonen til klienten, eller at problemet er et individualpsykologisk fenomen – volden kan bli usynlig når klienten opplever noe annet som det egentlige problemet. Klientens smerte – ikke hva han/hun påfører andre.
- Kan vi tillate oss å bli "eksperter"?
- Sammenlignbart med rusproblematikk: "har du ikke et problem, så får terapeuten gi deg ett"
- Primærklient versus skadelidende. Hvem behandler man, hvor skal fokus ligge, ansvar til klient - terapeut og, hvor god tid har vi?

Diagnostisk tenkning. Barn versus voksne

- Barn diagnostiseres ut fra atferd
- Hvordan påvirker barnets atferd andre
- Voksne ut fra introspeksjon og atferd
- Hvordan individet påvirkes av utenforstående

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Slide nr 3

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Slide nr 4

Parterapi som metode

- Undersøkelser i vanlige familier avdekker hvor vanlig vold i parforhold er – ofte er det gjensidig vold
- Dette kan se ut til å være et annet utvalg enn krisesenterutvalget.
- Skille mellom patriarkals terrorisme og vanlig partnervold (common couple violence)
- Gjennomgang av parterapiinnæminger i behandling av vold konkluderer:
"It appears as though carefully conceptualized and delivered couples treatment is at least as effective as gender-specific treatment and that couples treatment does not place women at greater risk for injury". (Stith, Rosen & McCollum, 2002).

Slide nr 5

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

En definisjon av familievold

Enhver handling eller forsømmelse som undergraver livet, den fysiske eller psykologiske integriteten, eller friheten til annet familiemedlem, eller som alvorlig skader utviklingen av hans eller hennes personlighet

Council of Europe (1986)

Slide nr 6

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Omfang og konsekvenser for barn av å leve med vold i familien

- Kunstig skille mellom vold i voksenrelasjon og vold mot barn. Manglende problemløsningsferdigheter
- 50% av barn som lever med vold i voksenrelasjon blir også utsatt for vold
- Vitneposisjon er like alvorlig som å være utsatt
- Svekket omsorgsevne hos foreldre

Slide nr 7

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Inspirert av Reading Safer Families

- Arlene Vetere og Jan Cooper
- Sandra Stith og Eric McCollum

Viktigste inspirasjon:

- Taushetsplikt
- Stabil 3.
- Skille sikkerhetsarbeid og parterapi

Slide nr 8

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Hvem får tilbud om Østensjømodellen?

- Par med barn som ønsker å fortsette samlivet, til tross for at det forekommer vold
- Eskalerende, høylytt krangling, en eller begge utsatt for trusler og/eller fysisk skade
- Episodisk partnervold, ikke patriarkalsk terrorisme
- Barn og en forelder alene, ihht eksklusjonskriterier

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Slide nr 9

Når vold blir tema

- Stopper vanlig parterapi, starter sikkerhetsarbeid
- Informerer om hvordan vi jobber
  - Fokus på sikkerhetsarbeid inntil vold har opphørt fordi:
    - skremmende og skadelig for barns utvikling
    - endringsarbeid i parforhold vil være påvirket av potensielle voldshandlinger. Parterapi gir ikke mening når vold sitter i veggene
  - To terapeuter neste time
  - Sikkerhetsplan og ikkevoldskontrakt
  - Alltid gå tilbake til sikkerhetsarbeid.
  - Taushetsplikt og stabil 3.
  - Video - avdekking

Slide nr 10

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Ekklusjonskriterier, kontinuerlig vurdering

- Erkjenner ikke volden som problem
- Tar ikke ansvar for voldelige handlinger
- Ute av stand til å jobbe konstruktivt med å løse problemer knyttet til vold
- Problemer med alkohol / rus og vil ikke søke behandling
- Ingen ønske eller indre motivasjon for endring
- Ingen erkjennelse av at relasjonelle aspekter kan bidra til problemet
- Ute av stand til å vise empati ifht offeret eller høre andres synspunkter
- Kontinuerlig anklager andre og begrunner egen voldshandling med andres adferd
- Lyver / skjuler / forvrenger - ikke konsistens mellom andres rapporter og eget utsagn
- Ser ikke nytten av terapeutiske intervensjoner
- Ute av stand til å samarbeide med profesjonelle eller se på dem som nyttige

Slide nr 11

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Sikkerhetsarbeid

- Detaljert kartlegging av volden:
  - Utgangspunkt i siste eller mest alvorlige
  - Når fant volden sted?
  - Hvor fant volden sted?
  - Type vold og alvorlighetsgrad
  - Beskrivelse av vold over tid
  - Barnas situasjon i voldssituasjonen
- Kartlegging sammen og/eller hver for seg
- Spørsmål rettet mot voldsutøver
- Bruk av kartleggingskjema

- Videoklipp: Kartlegging

Slide nr 12

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Ikkevoldskontrakt og sikkerhetsplan

- En avtale om at det ikke skal utøves ytterligere vold
- Plan for hvordan dette skal oppnås
  - Detaljert
  - Konkrete planer om hvem som skal gjøre hva i hvilke situasjoner
  - Time-out – Time in
  - Begge parters ansvar for å beskytte seg selv og barna
  - Praktiske foranstaltninger
  - Vurdering om sikkerhetsplan kan lages med begge, en av foreldrene eller barna

Slide nr 13

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Taushetsplikt

- Taushetsplikt oppheves om vold
- Vold er et offentlig anliggende og farlig
- Sosial kontroll, øker motivasjon, virker støttende, opphever privatisering
- Økt trygghet for familien, og for terapeuter/kontoret
- Kontorets troverdighet

Slide nr 14

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Samtale med foreldre om barna

- Den detaljerte kartleggingen tydeliggjør barnas situasjon for foreldrene
- Barn ser og vet, i motsetning til hva foreldre hevder
- Roller som mor og far, bevisstgjøring.
- Formidling av konsekvenser for barn på kort og lang sikt
- Foreldrenes samtaler med sine barn
  - Forutsigbarhet og trygghet
  - Hvordan barn skaper mening
  - Skyld, skam, sortering av ansvar
  - Verdioverføring
  - Anerkjennelse av følelser
  - Klipp: Hva med barna

Slide nr 15

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Verdier som foreldre

- Å snakke med foreldrene i sin rolle som forelder og stille fremtidsrettede spørsmål kan få frem positive verdier som foreldrene deler
  - Hva slags ønsker har dere som foreldre for deres barn om fem års tid?
  - Hva ønsker dere som foreldre at deres barn skal lære om hvordan man løser konflikter i et parforhold?
  - Hva slags modell ønsker du som far/mor å være for din sønn/datter?
  - Hva slags partner håper du som far at din datter skal finne seg når hun blir en voksen kvinne?
  - Hva ønsker du at dine barn skal lære av deg om å være far/mor?
  - Hva har du lært av din far/mor om å være forelder? Hva ønsker du å bringe videre? Hva ønsker du å gjøre annerledes?
  - Videoklipp – snakke i roller

Slide nr 16

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Stabil 3.

- Offentlig instans eller en i familiens nettverk som begge parter har tillit til
- Skal være i jevn kontakt med familien, stå fritt til å komme med et tredje perspektiv
- I kontakt med terapeutene
- Terapeutiske utfordringer
- Klipp: Evalueringsmøte med stabil 3

Slide nr 17

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Tverretatlig samarbeid

- Holde fast i et systemisk perspektiv som bidrar til:
  - Helhetsperspektiv
  - Alle trekke i samme retning, til det beste for barna
  - Koordinering av tiltak og tydeliggjøring av ansvar
  - Kriseberedskap
- Forutsetter generelt samarbeid og sakssamarbeid
- Barnevern, familievern, krisesenter, politi, advokater, helsestasjoner, DPS, BUP, barnehager, ATV, sosiallærere

Slide nr 18

ØSTENSJØ FAMILIEKONTOR / dato:
09.11.2011

Overgang til parterapi

- Forutsetter ikkevoldskontrakt, sikkerhetsplan, trygghet for at volden har opphørt
- Tilbakevendende sikkerhets spørsmål
- Ved voldsepisoder; tilbake til sikkerhetsarbeid
- "Vanlig" parterapi, men spesifikke utfordringer ifht tidligere voldserfaringer
  - Tillit
  - Tilgivelse
  - Nonverbal/verbal kommunikasjon, overfortolkninger, frykt
  - Opprinnelsesfamilie, tidligere erfaringer, voldshistorie
  - Konflikthåndtering
  - Kulturelle forskjeller